

«АСТАНА МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТИ» АҚ
«ҚҰҚЫҚ НЕГІЗДЕРІ МЕН СОТ МЕДИЦИНАСЫ» КАФЕДРАСЫ

Құқықтық қатынастар

Орындаған: Жаппашева А.Н

Тексерген: Муканова А.Б

Астана 2016 жыл

ЖОСПАР

- 1) Құқықтық қатынастар түсінігі
- 2) Құқықтық қатынастар белгілері
- 3) Құқықтың негізгі функциялары
- 4) Құқықтық қатынастардың объектілері мен субъектілері
- 5) Құқықтық қатынастар құрылымы

ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАР ТҮСІНІГІ

- Құқықтық қатынас» категориясы құқықтың жалпы теориясында негізгі, орталық категориялардың бірі болып табылады және адамдардың жүріс-тұрысына құқықтың қандай жолмен әсер ететінін түсінуге мүмкіндік береді. Құқықтық қатынас – бұл қатысушылары субъективтік құқықтар мен заңды міндеттерді иеленетін, құқық нормаларымен реттелген қоғамдық қатынас.
- Қоғамдық қатынастар әртүрлі болады: саяси, моральдық, экономикалық, әлеуметтік, ұлттық, діни т.б. байланыстар. Бұл байланыс — қатынастар моральдық, әдет-ғұрып, діни, құқықтық нормалармен реттеледі. Мысалы, отбасы қатынастардың көпшілігі дәстүр, діни нормалармен реттеліп жатады.

ҚҰҚЫҚТЫҢ ЕКІ ТҮРЛІ ТҰСІНІГІ БОЛАДЫ:

Біріншісі – құқықтың объективтік түсінігі қоғамның объективтік дамуына сәйкес жаңа қатынастардың қалыптасуы;

Екіншісі – құқықтың субъективтік түсінігі объективтік қалыптасқан қатынастарды реттейтін, басқаратын нормативтік актілерді уақытында қабылдап бекіту.

ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАР БЕЛГІЛЕРІ

- Құқықтық қатынас дегеніміз — мемлекеттік кепілдіктегі екі жақты құқықтары мен міндеттері бар қоғамдық қатынас. Құқықтық қатынастардың нышан-белгілері:

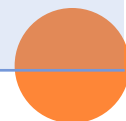

Бірінші - құқықтық қатынастар тек нормативтік актілер арқылы реттеліп отыратын қарым-қатынастарды біріктіреді. Нормативтік актілерде қатынастың мазмұны, субъектілердің құқықтары мен міндеттері, дұрыс орындалмаса жауапкершіліктің түрлері көрсетіледі. Құқықтық қатынастар арқылы нормативтік актілер іске асады, орындалады.

Үшінші - субъектілер өз еріктерімен, өз мүдде-мақсаттарын іске асыру үшін құқықтық қатынас жасайды.

Екінші — қатынастың субъектілерінің екі жақты құқықтары мен міндеттерінің толық көрсетілуі. Бір жағының құқығы екінші жағының міндеттеріне сәйкес, тең келеді. Субъектілердің бостандығы тең болады.

Төртінші — егер қатынаста нормативтік актінің мазмұны бұзылса немесе субъектілер өз міндеттерін дұрыс, толық орындамаса, мемлекеттің қатынасуымен бұл кемшіліктер түзетіліп, жауапкершіліктің түрін анықтауға тиіс.

Құқықтың негізгі функциялары

- ▣ *Құқықтың реттеу функциясы* – нормативтік актілер арқылы қоғамдық қатынастардың байланысын, орындалу жолдарын, бағыттарын анықтап отыру.

- ▣ *Құқықтың қорғау функциясы* - нормативтік актілердің қоғамдағы қарым-қатынасқа ықпалын, әсерін күшейту, жаман қатынастарға тыйым салу.

ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ СУБЪЕКТИЛЕРІ – ЖЕКЕ АДАМ ЖӘНЕ ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАР

- Қазақстан Республикасының азаматтары, басқа елдердің азаматтары сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар (апатридтер) жеке тұлғалар болып ұғынылады. Заңды тұлғалар: мемлекет, мемлекеттік аппарат - мекемелер, лауазымды тұлғалар, қоғамдық бірлестіктер, одақтар, ұйымдар, ұжымдар заңды түрде құрылып, бекітілсе, тіркелсе толық түрде құқықтық және әрекет қабілеттілігі бар деп саналады. Қатынастың субъектісі болу үшін олардың құқықтық қабілеттілігі және әрекеттілігі қалыптасуы керек.

ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТЫҢ ОБЪЕКТІСІ (ЗАТЫ) -

- Қоғамдағы көп түрлі, көп салалы саяси, экономикалық, әлеуметтік, мәдениеттік, азаматтық, қылмыстық, әкімшілік, еңбектік және т. б. қарым-қатынастар. Материалдық дүние-заттар, рухани-шығармашылықтың өнімдері, жеке мүліктік емес игіліктер, құқық субъектілерінің мінез-құлқы және құқық қатынастарыны нәтижелері - құқық қатынастарының объектілері.

ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАР

Мына белгілерді қарастырамыз

А-1

А-2

А-3

А-4

А-5

А-6

А-7

А-8

А-9

А-10

А-11 және А-12

А-13

А-14

А-15

А-16

генетикалық және функционалдық байланысы бар

материалдар

жасау мақсаты бойынша

құрамы және күрделі

тұрақты және өзгермелі

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- <http://kazorta.org/y-ty-atynas-t-sinigi/>
- <http://bigox.kz/kukyktyk-katynastardyn-tusinigi-zhane-turleri/>
- www.diplomkaz.kz/.../

